

Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatai ir Rytų partnerystės, ypač santykių su Ukraina, ateitis

2013 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų ir Rytų partnerystės, ypač santykių su Ukraina, ateities (2013/2983(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo 2013 m. spalio 23 d. rezoliuciją „Europos kaimynystės politika: siekis stiprinti partnerystę. Europos Parlamento pozicija dėl 2012 m. ataskaitų“¹,
 - atsižvelgdamas į savo 2013 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl Rusijos daromo spaudimo Rytų partnerystės šalims (Vilniuje vykšančio Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo kontekste)²,
 - atsižvelgdamas į savo 2005 m. sausio 13 d. rezoliuciją dėl rinkimų Ukrainoje rezultatų³,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. lapkričio 29 d. vykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime priimtą bendrą deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į 2011 m. rugsėjo 30 d. Varšuvoje vykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime ir 2009 m. gegužės 7 d. Prahoje vykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime priimtas bendras deklaracijas,
 - atsižvelgdamas į blogėjančią padėtį Ukrainoje, kuri susidarė po Ukrainos valdžios institucijų priimto sprendimo 2013 m. lapkričio 28–29 d. Vilniuje vykusiame aukščiausiojo lygio susitikime nepasirašyti asociacijos susitarimo, po kurio įvyko gyventojų, remiančių Ukrainos europinį pasirinkimą Euromaidane Kijeve ir kituose miestuose visoje Ukrainoje, masinių demonstracijų protrūkis,
 - atsižvelgdamas į Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojos Catherine Ashton ir už plėtrą ir kaimynystės politiką atsakingo Komisijos nario Štefano Fülės bendrus pareiškimus, kuriose buvo smerkiama tai, kad Kijevo policija panaudojo per didelę jėgą siekdama 2013 m. lapkričio 30 d. išsklaidyti demonstrantus,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi Vilniaus Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime Ukraina ir visi kiti dalyviai dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą laikytis tarptautinės teisės principų ir puoselėti pagrindines vertybes, kaip antai demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms;

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0446.

² Priimti tekstai, P7_TA(2013)0383.

³ OL C 247 E, 2005 10 6, p. 155.

- B. kadangi, visų pirma, Armėnijos sprendimas pasitraukti iš derybų dėl asociacijos susitarimo ir Ukrainos paskutinę akimirką priimtas sprendimas laikinai sustabdyti pasirengimą asociacijos susitarimo pasirašymui sukėlė nepasitenkinimą dėl įdėtų pastangų ir pavertė niekais pastarųjų keleto metų darbą, skirtą gilinti dvišalius santykius ir stiprinti Europos integraciją;
- C. kadangi dėl Ukrainos vyriausybės sprendimo laikinai sustabdyti pasirengimo pasirašyti asociacijos susitarimą ir glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą procesą šalyje kilo nepasitenkinimas ir masiniai protestai; kadangi šiomis aplinkybėmis Ukrainos saugumo pajėgos brutaliai ir nepriimtinais naudojo jėgą prieš taikius demonstrantus, opozicines partijas ir žiniasklaidą;
- D. kadangi 2013 m. lapkričio 29 d. Vilniuje vykusiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime Gruzija ir Moldova parafavo asociacijos susitarimus su ES, įskaitant nuostatas dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų sukūrimo;
- E. kadangi vienintelė išeitis turi būti taiki ir aptarta visų susitarimo šalių;
1. teigiamai vertina asociacijos susitarimų, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškus laisvosios prekybos susitarimus, su Gruzija ir Moldova parafavimą, kuris šioms dviem šalims nustato aiškią europinę darbotvarkę; tikisi, jog šie susitarimai bus kiek galima greičiau pasirašyti ir įgyvendinti; todėl ragina Komisiją sudaryti palankias sąlygas šiems susitarimams įgyvendinti ir teikti pagalbą šių dviejų šalių atitinkamoms valdžios institucijoms, kad per trumpą laikotarpį šių šalių piliečiai galėtų pajusti šių susitarimų teigiamus rezultatus ir naudą;
 2. apgailestauja dėl prezidentui Viktorui Janukovyčiui vadovaujant Ukrainos valdžios institucijų priimto sprendimo Vilniaus Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime nepasirašyti asociacijos susitarimo, nepaisant aiškios ES valios tęsti asociacijos procesą, jei bus įvykdytos reikiamos sąlygos; mano, jog šis sprendimas – praleista didžiulė ES ir Ukrainos santykių ir Ukrainos siekių išpildymo galimybė; pripažįsta Ukrainos europinius siekius, kurie buvo išreikšti Euromaidane Kijeve ir kituose Ukrainos miestuose tebevykstančiose demonstracijose, kurias surengė pilietinė visuomenė, nedvejodama išėjusi į gatves išreikšti nepritarimą prezidento V. Janukovyčiaus sprendimui, ir pakartoja savo nuomonę, kad ES ir Ukrainos santykių plėtojimas ir Ukrainai pasiūlyta europinė perspektyva yra labai naudingi abiem šalims;
 3. apgailestauja dėl smurtinių įvykių, vykusių iš 2013 m. gruodžio 9 d. nakties į gruodžio 10 d., kai saugumo pajėgos šturmavo opozicinių partijų ir nepriklausomų žiniasklaidos priemonių biurus ir persekiojo protestuotojus, taip pat įvykius, vykusius iš 2013 m. gruodžio 10 nakties į gruodžio 11 d., kai saugumo pajėgos užpuolė taikius protestuotojus, bandydamos juos išstumti iš Euromaidano ir aplinkinių gatvių bei nugriauti barikadas; atkreipia dėmesį į tai, kad šie įvykiai vyko net Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Catherine Ashton vizito metu ir kai buvo dedamos pastangos sudaryti palankesnes sąlygas apskirtojo stalo diskusijoms; baiminasi, kad šie įvykiai gali dar labiau paaštrinti jau ir taip įtemptą situaciją;
 4. primena, jog tarp ES ir Ukrainos veikia keletas ryšių kanalų, įskaitant Europos Parlamento stebėsenos misiją, vadovaujamą pirmininko P. Coxo ir prezidento A. Kwasniewskio, ir todėl dar kartą tvirtina, kad Ukrainos valdžios institucijų išreikštas

susirūpinimas siekiant pateisinti šį paskutinę akimirką priimtą sprendimą dėl laikino sustabdymo turėjo būti paskelbtas anksčiau, kad būtų galima į jį reaguoti;

5. dar kartą patvirtina, kad reiškia tvirtą paramą tam, jog asociacijos susitarimas būtų kuo greičiau pasirašytas, jei bus įgyvendinti atitinkami reikalavimai, apibrėžti 2012 m. gruodžio 10 d. Užsienio reikalų taryboje ir paremti 2012 m. gruodžio 13 d. Parlamento rezoliucijoje; todėl ragina Europos Vadovų Tarybą per savo gruodžio mėn. vykiantį susitikimą pasiųsti stiprų politinį signalą, kad Europos Sąjunga tebėra pasirengusi išsipareigoti Ukrainos atžvilgiu;
6. ragina nedelsiant įsteigti naują, visapusiškai parengtą aukščiausio politinio lygmens ES tarpininkavimo misiją, kuri pasiektų, kad būtų surengtos apvalaus stalo diskusijos tarp vyriausybės, demokratinės opozicijos ir pilietinės visuomenės, padėtų šias diskusijas vesti ir užtikrintų taikų susidariusios krizės sprendimą;
7. reiškia visapusišką solidarumą su demonstrantais, pasisakančiais už europinę ateitį; ragina Ukrainos valdžios institucijas visapusiškai gerbti žmonių pilietines teises ir pagrindinę susirinkimų ir taikaus protesto laisvę; griežtai smerkia brutalių jėgų naudojimą prieš taikias demonstracijas ir pabrėžia būtinybę atlikti skubų, veiksmingą ir nepriklausomą tyrimą ir patraukti atsakomybėn už tai atsakingus asmenis; ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti taikius protestuotojus, suimtus per kelias pastarąsias dienas; pabrėžia, kad šiuo klausimu Ukraina yra prisiėmusi tarptautinių išsipareigojimų; pabrėžia, kad tokios priemonės pažeidžia pagrindinius susirinkimų ir žodžio laisvės principus, taigi pažeidžia ir visuotines bei europines vertybes; primena, kad Ukrainai einant Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos pirmininkės pareigas į jos pasiekimus ginant ir propaguojant šias vertybes žiūrima dar atidžiau;
8. dar kartą griežtai smerkia Rusijos Ukrainai daromą nepriimtą politinį ir ekonominį spaudimą bei grąsinimus taikyti prekybos sankcijas; ragina ES ir jos valstybes nares pareikšti Rusijai vieningą poziciją ir prašo ES kartu su valstybėmis narėmis parengti ir įgyvendinti tinkamą atsakomąją politiką į šias Rusijos prieš Rytų partneres taikomas priemones, ypač siekiant padėti Ukrainai užsitikrinti energetinį saugumą, atsižvelgiant į tebesitęsiančią krizę, susijusią su gamtinių dujų importu iš Rusijos; dar kartą tvirtina, kad asociacijos susitarimas yra išskirtinai dviejų šalių dvišalis reikalas, ir tvirtai atmeta bet kokią siūlymą į šį procesą įtraukti trečią šalį;
9. ragina Komisiją svarstyti galimas atsakomąsias priemones, kurias ES galėtų pritaikyti, jei Rusija trumparegiškais politiniais tikslais pažeistų Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) prekybos taisykles; pabrėžia, jog Sąjungos politinis patikimumas reikalauja, kad ji turėtų turėti galimybę reaguoti tuo pačiu, kai jai ar jos partnerėms daromas politinis ir ekonominis spaudimas;
10. ragina Ukrainos valdžios institucijas pradėti derybas su protestuotojais, kad būtų išvengta smurto eskalavimo ir šalies destabilizacijos, ir ragina visas politines partijas užtikrinti, kad būtų įmanomos tvarkingos, ramios ir gilios parlamentinės diskusijos apie ekonominę ir politinę padėtį ir galimybes ateityje integruotis į ES; primena, kad, iškilus naujo teisėtumo tautos akyse būtinybei, bet kurioje demokratinėje valstybėje gali būti šaukiami nauji rinkimai;
11. ragina ES institucijas ir valstybes nares plačiai atsiverti Ukrainos visuomenės atžvilgiu, visų pirma, greitai sudarant bevizio režimo susitarimą sustiprinant bendradarbiavimą

mokslinių tyrimų srityje, plėtojant jaunimo mainų programas ir didinant teikiamų stipendijų skaičių; mano, kad ir toliau turėtų būti dedamos pastangos, kad Ukraina galėtų būti visiškai įtraukta į ES energijos vidaus rinką;

12. pabrėžia, kad ES turi remti galimą tarptautinių finansų institucijų, kaip antai Tarptautinio valiutos fondo ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, dalyvavimą, siekiant, kad jos suteiktų finansinę paramą, kuri padėtų Ukrainai spręsti blogėjančią finansinę padėtį;
13. primena, kad asociacijos susitarimo pasirašymas nėra galutinis tikslas, o verčiau priemonė ilgalaikiam stabilumui, socialinei bei ekonominei pažangai ir tvariai ir sisteminei pertvarkai užtikrinti, ir kad dėl šios priežasties būtinas tvirtas įsipareigojimas deramai ir skubiai šį susitarimą įgyvendinti; ragina ES derėtis su Ukrainos valdžios institucijomis dėl konkretaus įgyvendinimo plano;
14. apgailestauja dėl to, kad per daugiau kaip trejus metus sėkmingai užbaigus derybas dėl asociacijos susitarimo ir glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo Armėnijos valdžios institucijos, patyrusios Rusijos spaudimą, nusprendė prisijungti prie muitų sąjungos; primena Armėnijos valdžios institucijoms, kad protestai ir demonstracijos prieš šį sprendimą yra šalies piliečių laisvos valios išraiška ir kad juos reikia gerbti laikantis Armėnijos priimtų tarptautinių įsipareigojimų; atsižvelgdamas į tai primena, kad persekiojimas ir kalinimas yra susirinkimų ir žodžio laisvės pažeidimai ir kad represinės priemonės prieštarauja deklaruojamam įsipareigojimui laikytis bendrų su ES vertybių; ragina Armėnijos vyriausybę pradėti įtraukų dialogą su pilietine visuomene dėl šalies ateities kurso;
15. teigiamai vertina tai, kad buvo pasirašytas ES ir Azerbaidžano susitarimas dėl vizų režimo supaprastinimo; yra susirūpinęs dėl to, kad po 2013 m. spalio mėn. vykusių prezidento rinkimų šalyje buvo imtasi griežtų priemonių prieš kitaip manančiuosius: nuolat kalinami ir suiminėjami opozicijos aktyvistai, puldinėjamos nepriklausomos NVO ir žiniasklaidos priemonės, tik dėl politinės veiklos iš darbo atleidinėjami vyriausybės kritikai; ragina Azerbaidžano parlamentą po to, kai buvo priimta 2013 m. spalio 23 d. Europos Parlamento rezoliucija, persvarstyti sprendimą laikinai sustabdyti savo dalyvavimą EURONEST parlamentinėje asamblėjoje;
16. teigiamai vertina Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Reglamento (EB) Nr. 539/2001 dalinio keitimo siekiant taikyti bevizį kelionių į Šengeno erdvę režimą Moldovos piliečiams, turintiems biometrinius pasus; mano, kad taikant šią svarbią priemonę bus palengvintas žmonių savitarpio bendravimas ir ES taps artimesnė Moldovos piliečiams;
17. teigiamai vertina su Gruzija pasirašytą pagrindų susitarimą dėl dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose – tai nuolatinis teisinis pagrindas Gruzijai į vykstantį ir būsimą ES krizių valdymo darbą visame pasaulyje įtraukti;
18. mano, jog iš Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų ir bendros padėties matyti, kad ES, remdama savo Rytų partnerių europinį siekį, turi vykdyti labiau strateginę ir lankstesnę politiką naudodama visas turimas priemones, pvz., makroekonominę pagalbą, prekybos režimo palengvinimą, projektus, kuriais didinamas energetinis saugumas ir skatinamas ekonomikos modernizavimas, ir skubų vizų režimo liberalizavimo įgyvendinimą, vadovaudamasi europinėmis vertybėmis ir interesais;

19. remia dar didesnę pilietinės visuomenės įsitraukimą į nacionalinius reformų procesus; ragina stiprinti tarpparlamentinį bendradarbiavimą su EURONEST parlamentine asamblėja; ragina kuo greičiau į Ukrainą nusiųsti Europos Parlamento misiją; teigiamai vertina Rytų partnerystės šalių vietos ir regionų valdžios institucijų konferencijos dalyvavimą;
20. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybėms narėms, Ukrainos Prezidentui, Rytų partnerystės šalių vyriausybėms ir parlamentams, Rusijos Federacijos vyriausybei ir parlamentui, EURONEST parlamentinei asamblėjai, Europos Tarybos bei Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos parlamentinėms asamblėjoms.